

УДК 371.213.212.09

Т 67

Інна ТРИГУБ

МУЛЬТИМЕДІЙНА ПРЕЗЕНТАЦІЯ ЯК ПЕРСПЕКТИВНИЙ НАПРЯМ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

У статті розглядається використання такого виду мультимедіа, як презентація, у навчанні іноземних мов студентів економічних спеціальностей. Автор аналізує зміст новітніх мультимедійних технологій навчання іноземної мови з використанням мультимедіа.

Ключові слова: мультимедіа, мультимедійні технології, принципи класичної дидактики іноземна мова, Інтернет-ресурси, комп'ютерні технології, студенти-економісти.

Постановка проблеми. ХХІ ст. – це час переходу до високотехнологічного інформаційного суспільства, в якому якість людського потенціалу, рівень освіченості й культури всього населення набувають вирішального значення. У сучасній системі освіти відбуваються стрімкі і великі зміни, які не обходять стороною і викладання іноземної мови для студентів ВНЗ. В сучасному світі Інтернет та комп'ютерні технології стали невід'ємною складовою не тільки повсякденного життя, а й освітнього процесу загалом. Студенти сприймають комп'ютерні технології з набагато більшою цікавістю і позитивом, ніж звичайні підручники та посібники. На шляху інформатизації суспільства і всебічного поширення Інтернету стає зрозумілою актуальність використання мультимедійних технологій в освітньому процесі на сучасному етапі. У цьому контексті держава потребує висококваліфікованих фахівців у галузі економіки, які б володіли мовою міжнародного спілкування. Так, статус іноземної мови стрімко зростає

© Тригуб Інна, 2014

та набуває ролі засобу міжкультурного спілкування. Ці чинники зумовлюють необхідність удосконалення методів навчання іноземної мови.

Найважливішою категорією суб'єктів навчання слід вважати студентів, оскільки саме вони в майбутньому створять ділову економічну еліту країни, увійдуть до числа тих, хто покликаний забезпечити гідне місце їх самих та нашої країни у світовому економічному співтоваристві. Тому саме на студентську молодь ми, викладачі, повинні спрямовувати свої зусилля з метою підвищення якості навчання і вивчення іноземної мови, зокрема англійської. У цьому контексті актуальним є використання мультимедійних засобів під час викладання мов, оскільки заданий вектор освітніх систем у галузі вивчення мов спрямовується не тільки на те, щоб молодь вивчала більше мов, а й на розвиток таких умінь, що дали б змогу бути мобільним, поінформованим, де мова виступає засобом донесення інформації, передовсім через мультимедійні канали [2]. Мультимедіа – винятково корисний і плідний освітній засіб, завдяки властивим йому якостям інтерактивності, гнучкості, інтеграції різних типів мультимедійної навчальної інформації, а також завдяки можливості враховувати індивідуальні особливості при навчанні, сприяти підвищенню мотивації студентів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У питанні викладання щодо використання засобів мультимедіа процесі вивчення іноземної мови досягнуто, на нашу думку, значних успіхів. Серед вітчизняних дослідників слід вирізнити таких, як: М. Боремчук, С. Кожушко, В. Насонова, А. Нісімчук, Е. Суботіна, О. Тарнопольський, П. Шпірко. Зарубіжними вченими (Т. Hutchinson, А. Waters, Р. Widdoswon, R. Bolitho) розроблено методику навчання іноземних мов для професійних цілей – LSP, яку було впроваджено при навчанні немовних спеціальностей у ВНЗ України. Зрозуміло, що значна увага в навчанні іноземній мові майбутніх фахівців надається використанню Інтернет-ресурсів (О. Бігич, М. Бовтенко, Л. Скалій, С. Фомін).

Аналіз та узагальнення опрацьованої літератури вказує нам на те, що існують питання, які турбують кожного викладача як професіонала високого рівня: у який спосіб підвищити якість викладання?

Мета статті – розглянути додаткові можливості використання засобів мультимедіа у процесі вивчення іноземної мови студентами економічних спеціальностей немовних ВНЗ.

Досвід організації навчально-виховного процесу у ВНЗ свідчить, що чим ширше застосовуються комп'ютери у процесі вивчення різних предметів, у тому числі й іноземної мови, та чим раніше студенти починають працювати з комп'ютером, тим ефективніші результати навчання. Комп'ютер сприяє не тільки розвитку самостійності, творчих здібностей студентів, а й уможливає змінити саму технологію надання освітніх послуг, зробити заняття більш наочним і цікавим. Комп'ютер забезпечує інтенсифікацію діяльності викладача та студентів на парі, сприяє здійсненню диференціації й індивідуалізації навчання, розвитку спеціальної або загальної обдарованості, формуванню іншомовної компетенції, посиленню міжпредметні зв'язки. Все це дає можливість поліпшити якість навчання. П. Шпірко у своїх працях зосереджується на певних суперечностях при формуванні іншомовної компетенції студентів економічних спеціальностей між: 1) теоретичним та практичним ставленням до цієї проблеми; 2) розумінням необхідності знання іноземної мови сучасним економістом і його фактичним рівнем знань мови; 3) розумінням необхідності використання мультимедійних засобів і технологій у викладанні іноземної мови з використанням Інтернет-ресурсів і відсутністю будь-яких змін як у плануванні навчального процесу, так і постановці нових завдань, уточнення мети кожного рівня навчання, розробці системного підходу до використання мультимедійних засобів навчання, створення нових, більш сучасних і ефективних технологій та методів навчання [4]. Тому впровадження сучасних та інноваційних підходів до викладання іноземної мови студентам-економістам потребує використання мультимедійних засобів навчання. Зазначимо, що мультимедійні технології значно вплинули на всю систему освіти: її зміст, форму та методи навчання. Це привело до зміни вимог самого сучасного студента до якості навчання у ВНЗ. Л. Скалій пропонує найрізноманітніші методичні прийоми використання комп'ютерних технологій у викладанні мов. Серед них виділяємо такі, що доцільно використовувати у ВНЗ: 1) управління навчальним персоналом, що дає викладачеві змогу здійснити диференційований та індивідуальний підхід у

навчанні, використовуючи при цьому підібрані з Інтернет-ресурсів вправи та завдання; 2) використання Інтернету як джерела інформації, що дає можливість викладачам і студентам отримати доступ до автентичних текстів [1]. Використання мультимедійних технологій у навчальному процесі у немовному ВНЗ може відбуватися різними способами, відповідно до потреб кожного практичного заняття. МЗН забезпечують різні види діяльності, що базуються на комплексному використанні різних типів інформаційних процесів у межах єдиного технічного комплексу. Їх можна представити так: використання інформаційних технологій як у фронтальній, так і в груповій роботі; використання електронних підручників; використання окремих типів файлів (зображення, відео, аудіо, анімації); створення власних уроків-презентацій: комп'ютерні діафільми з використанням елементів анімації; презентації для повторювально-узагальнювальних занять; класичні комп'ютерні презентації. Вважаємо за доцільне нагадати, що мультимедіа – це сукупність комп'ютерних технологій, в якій одночасно використовується кілька інформаційних середовищ: графіка, текст, відео, фотографія, анімація, звукові ефекти, високоякісний звуковий супровід. Мультимедійні технології А. Нісімчук, О. Падалка, О. Шпак розуміють як сукупність візуальних, аудіо- та інших засобів відображення інформації, що інтегровані в інтерактивному програмному середовищі [3].

Використовуючи нові технології, викладачі іноземної мови розширюють можливості навчального процесу за допомогою використання мультимедійних презентацій у навчальному процесі. При створенні мультимедійних презентацій викладачеві необхідно враховувати таку послідовність, як мотивація, постановка навчальної мети, створення передумов до сприйняття навчального матеріалу, подача самого навчального матеріалу та його оцінка, також враховувати не тільки відповідні принципи класичної дидактики, але і специфічні принципи використання комп'ютерних мультимедійних продуктів.

Для чіткості питання, що досліджуємо, зупинимося на етапах підготовки мультимедійної презентації: структуризація навчального матеріалу; складання сценарію реалізації; розробка дизайну презентації; підготовка медіа-фрагментів; підготовка музичного супроводу; тестування-перевірка.

Вивчення праць провідних методистів показало, що вчителям-розробникам мультимедійних презентацій будуть корисними, наприклад, рекомендації, надані ще Ф. Дістервегом у його "Керівництві до освіти німецьких вчителів". Вони залишаються вкрай актуальними й у наш час при найсучасніших педагогічних технологіях. Ось деякі з них: розподіляй кожний матеріал на певні ступені та невеличкі закінчені частини; указуй на кожному ступені окремі частини подальшого матеріалу та, не допускаючи істотних перерв, наводь із них окремі дані, щоби спонукати допитливість учня, не задовольняючи її, проте, повною мірою; розподіляй і розташовуй матеріал так, щоб, де тільки можливо, на наступному рівні при вивченні нового знову повторювалося попереднє.

Форми та місце використання мультимедійної презентації на практичному занятті з вивчення іноземної мови залежать від змісту цього заняття та мети, яку ставить викладач. Проте практика дає підставу виділити деякі загальні, найефективніші прийоми застосування мультимедійних презентацій: при вивченні нового матеріалу, що дозволяє ілюструвати його різноманітними наочними засобами. Застосування особливо вигідне у тих випадках, коли необхідно показати динаміку розвитку якого-небудь процесу; при закріпленні нової теми чи розділу навчальної програми; для перевірки навчальних досягнень студентів (комп'ютерне тестування – це самоперевірка та самореалізація, добрий стимул для навчання, спосіб навчальної діяльності та самовираження студентів. Для викладача – засіб якісного оцінювання, програмований спосіб накопичення оцінок); для поглиблення знань - додатковий матеріал до занять; при перевірці фронтальних самостійних робіт (забезпечує разом з усним візуальний контроль результатів навчання); при розв'язанні задач навчального характеру (допомагає виконати малюнок, скласти план розв'язку та контролювати проміжні й остаточні результати самостійної роботи за цим планом); засіб емоційного розвантаження (під час проведення блоку практичних занять або тривалих консультацій перед іспитами варто включити тематичні відеозаставки, при цьому в студентів зникає втома, з'являється зацікавленість, вони шукають відповіді, звертаються до викладача із запитаннями, заряджаються новою позитивною енергією тому, що мультимедіа-програми зовні виглядають

як простий відеофільм, але з можливостями втручатись у хід дій і встановити певний діалог); як засіб для виготовлення роздаткового дидактичного матеріалу, кодограм, карток тощо. Персональний комп'ютер у руках викладача, у доповненні зі сканером і принтером – це міні-друкарня. При створенні схеми сценарію та складанні текстового супроводу до мультимедійної презентації слід керуватись такими засадами: перш ніж приступити до роботи над презентацією, слід добитись повного розуміння того, про що ви плануєте розповідати; презентація повинна бути короткою, доступною та композиційно цілісною; презентація за сценарієм повинна тривати не більше 20 - 30-ти хвилин; при викладанні матеріалу слід виділити декілька ключових моментів і в ході демонстрації час від часу повертатись до них, щоб висвітити питання з різних сторін; у презентації не повинно бути нічого зайвого, і кожний слайд має бути необхідною ланкою вивчення нового матеріалу та працювати на загальну ідею презентації; користуватись готовими шаблонами при виборі стилю символів і кольору фону; не сторонитися творчого підходу, експериментувати при розміщенні графіки та створенні спецефектів; не перенавантажувати слайди зайвими деталями, не слід намагатися “заштовхати” в один слайд дуже багато інформації; додаткові ефекти не повинні перетворюватись на самоціль – їх слід звести до мінімуму й використовувати тільки для того, щоб привернути увагу студента до ключових моментів демонстрації; звукові та візуальні ефекти в жодному випадку не повинні виступати на передній план і заважати сприйняттю корисної інформації.

Додамо, що мультимедійна презентація повинна мати такі якості: зручна система навігації, що дає змогу легко переміщатися по презентації; використання мультимедійних можливостей сучасних комп'ютерів і Інтернету (графічних вставок, анімації, звуку, якщо необхідно, тощо); розбиття уроку на невеличкі логічно замкнуті блоки (слайди); кожний слайд презентації повинен мати заголовок; посилання на літературні джерела, електронні бібліотеки та на джерела інформації в мережі Інтернету; доступність і швидке завантаження, без ускладнення ефектами.

При створенні мультимедійної презентації також необхідно: розділити урок на невеличкі смислові частини – модулі; підібрати для кожного модуля відповідної форми представлення та надання

студентам заголовка розділу, текстів, малюнків, таблиць, графіків, звукового та відеоряду тощо згідно зі змістом; змоделювати пізнавальну діяльність студентів при вивченні розділу та використання результатів, що впливають при його складанні (визначається основною послідовністю переходу між слайдами); спроектувати способи закріплення набутих знань і навичок, здійснення зворотного зв'язку, підбір задач, контрольних питань, завдань для моделювання, розробки способів аналізу відповідей, реплік на типові неправильні відповіді, складання підказок; скласти тексти, розробити малюнки, таблиці, схеми, креслення, відеоряду, згідно з вимогами ергономіки; скомпонувати модулі кожного розділу уроку з ергономічної точки зору. Кожний модуль має оптимально включати: структурно-логічну схему модуля щодо психологічного настрою; мету вивчення модуля; навчальні питання; навчальний матеріал; набір ключових проблем з теми модуля; запитання для самоперевірки та рефлексії (бажано з відповідями, коментарями і рекомендаціями); список літератури до модуля та посилання на сайти Інтернету з тематики модуля.

Викладачам, беззаперечно, необхідно враховувати особливості сприйняття інформації з екрану комп'ютера, продумати й підтримувати єдиний стиль представлення інформації для всього уроку та прагнути до уніфікації структури й форми подання навчального матеріалу (уніфікація призначеного для користувача інтерфейсу, використання графічних елементів, створення шаблонів уроків тощо). Важливо перевіряти презентацію на зручність читання з екрану комп'ютера. Рекомендується використовувати стислий, інформаційний стиль викладу навчального матеріалу.

При створенні мультимедійної презентації необхідно розв'язати одне з основних завдань: як при максимальній інформаційній насиченості продукту забезпечити максимальну простоту та прозорість організації вивчення матеріалу студентами? Досягти цього можна, зокрема, через обмеження як способів представлення навчального матеріалу, так і набору навігаційних об'єктів. У цьому випадку студент, швидко освоївши особливості інтерфейсу пропонуваної презентації, надалі не буде на нього відволікатися, зосередивши всю увагу на змісті освітньої навчальної інформації.

При створенні мультимедійної презентації викладач стикається часто з необхідністю створення простого й інтуїтивно

зрозумілого інтерфейсу, в якому освітня інформація візуально поєднується із засобами навігації; визначенням структурної організації та форми подання навчального матеріалу, відповідно до поставленої педагогічної мети. У процесі розв'язку цих задач дійдемо висновку, що основна мета запропонованого підходу – зробити акцент на вивчення процесу організації змісту та представлення його у формі, найбільш зручній для сприйняття навчальної інформації аудиторією.

Не можемо не зосередитися на питанні щодо забезпечення дидактичних функцій навчально-методичного комплексу до мультимедійної презентації. Коли йдеться про це питання, то пред'являються такі вимоги: текстові фрагменти можуть супроводжуватись аудіо- або відеоінформацією для виділення смислових акцентів. Для представлення різномірної або гіпертекстової інформації рекомендується використовувати багатовіконний інтерфейс; у мультимедійній презентації може міститись додатковий матеріал, а також матеріал для поглибленого вивчення теми; найважливіші елементи мультимедійної презентації повинні мати підказки або пояснення; після вивчення кожної структурної одиниці навчального матеріалу у презентації розміщується матеріал для узагальнення; мультимедійна презентація повинна бути відкритою для розвитку, а її текст – мати можливості копіювання, виводу на друк. При створенні презентації слід знаходити якомога більше точок зіткнення навчального предмету й “зовнішніх інформаційних потоків”. Це допомагає зробити презентацію більш цікавою, актуальною й захопливою для студентів. Засоби мультимедіа, що використовуються у презентації, допомагають здійснювати більш ефективну взаємодію з студентами. Гнучкість – одна з основ успішної презентації. Викладачеві потрібно бути готовому по ходу презентації внести зміни у відповідь на реакцію студентів.

Висновки. Використання засобів мультимедіа значно розширює й урізноманітнює програми вивчення іноземних мов для студентів-економістів, надає доступ до різноманітних автентичних матеріалів, посилює мотивацію студентів до навчання взагалі, надаючи можливість працювати над вивченням мови в індивідуальному режимі. Засоби мультимедіа забезпечують гнучкість та інтеграцію різних типів мультимедійної навчальної інформації. Студенти-економісти стають суб'єктами комунікативного спілку-

вання з викладачем у навчальному процесі де використовуються мережні технології, що сприяє розвитку їх самостійності і творчому підходу у навчальній діяльності. Перспективним напрямом роботи в системі інтенсивного навчання іноземних мов слід вбачати інтегрований підхід до розв'язання основних завдань, який поєднує комплекс мультимедійних технологій з високим дидактичним потенціалом, комп'ютерне навчання іноземних мов та методи інтенсивного навчання іноземних мов. Систематичне використання комп'ютера на практичних заняттях, зокрема систем презентацій, приводить до: підвищення якісного рівня використання наочності; підвищення продуктивності заняття; установлення міжпредметних зв'язків; з'являється можливість організації проектної діяльності студентів зі створення навчальних програм під керівництвом викладачів; викладач, що створює презентацію, змушений звертати величезну увагу на логіку подання навчального матеріалу, що позитивно позначається на рівні знань студентів; змінюються на краще взаємини з студентами, "далекими" від англійської мови, особливо тих, хто захоплюється комп'ютерною технікою.

Перспективи подальших досліджень. Мультимедійне практичне заняття дає можливість комбінувати в одному занятті неймовірну кількість цікавих завдань, залучаючи все більшу й більшу кількість студентів. Напрями подальшої роботи у розв'язанні окресленої проблеми вбачаємо у створенні комп'ютерних мультимедійних програм з використанням доступного інтерфейсу як для викладачів, так і для студентів.

Література

1. Скалій Л.І. Поняття професійної компетенції вчителя іноземних мов у застосуванні сучасних інформаційних технологій / Л.І. Скалій // Гуманізація навчально-виховного процесу : збірник наукових праць. – Слов'янськ : СДПУ, 2003, – С. 293 – 296.
2. Корж В.В. Роль мультимедійних технологій у навчанні іноземної мови [Електронний ресурс] / В.В. Корж. – Режим доступу : http://www.confcontact.Com/2008okt1net_tezi/iy_korz.htm.
3. Нісімчук А.С. Сучасні педагогічні технології : навч. посіб. / А.С. Нісімчук, О.С. Падалка, О.С. Шпак. – К. : Провіта, 2000. – С. 368.
4. Шпірко П.Ф. Сучасні та інноваційні підходи викладання англійської мови для студентів інженерних факультетів / П.Ф. Шпірко //

Вісник Національного технічного університету України “Київський політехнічний інститут”: стаття. – К. : Політехніка, 2009. – С. 196 – 200.

Тригуб Інна. Мультимедійная презентация как перспективное направление обучению иностранному языку. В статье рассматривается использование такого вида мультимедиа, как презентация, в процессе изучения иностранных языков студентами экономических специальностей. Автор анализирует содержание новых мультимедийных технологий обучения иностранному языку с использованием мультимедийных средств.

Ключевые слова: мультимедиа, мультимедийные технологии, принципы классической дидактики, иностранный язык, интернет-ресурсы, компьютерные технологии, студенты-экономисты.

Tryhub Inna. Multimedia presentation as a perspective direction of foreign languages teaching. The problem of usage such type of multimedia technologies as presentation in the process of the foreign languages teaching by students of the economic faculty is viewed in this article. The author analyzes the content of modern technologies of teaching a foreign language with using of multimedia.

Key words: multimedia, multimedia technologies, classic didactics principles, foreign language, internet-resources, computer technologies, economic faculty students.